

14TH SESSION OF THE CONFERENCE OF THE PARTIES TO THE UNITED NATIONS CONVENTION TO COMBAT DESERTIFICATION (UNCCD COP14)

2. - 13. rujna 2019., New Delhi, Indija

mr. sc. Ksenija Cindrić Kalin
 Marija Vihovanec, dipl. ing. agr
 prof. dr. sc. Danijel Jug

Konvencija Ujedinjenih naroda o suzbijanju dezertifikacije u zemljama pogođenim jakim sušama i/ili dezertifikacijom, osobito u Africi (UNCCD), jedna je od tri UN-ove konvencije. Na snagu je stupila 1996. godine i do sada ju je ratificiralo 197 stranaka. Republika Hrvatska, kao i Europska unija, su stranke konvencije.

Središnje teme konvencije su DLDD, odnosno, dezertifikacija, degradacija zemljišta i suše. Dezertifikacija je degradacija zemljišta u tzv. suhim područjima, a nastaje kao posljedica ljudskih aktivnosti i promjena klime, tj. velike osjetljivosti ekosustava u sušnim područjima na prekomjerno i neprimjerno korištenje zemljišta. Siromaštvo, politička nestabilnost, krčenje šuma, prekomjerna ispaša i loše prakse navodnjavanja neki su od čimbenika koji šteto utječu na produktivnost zemljišta.

Mjere u okviru UNCCD-a za suzbijanje DLDD-a uključuju aktivnosti za promicanje održivog razvoja u aridnim, semiaridnim, suhim subhumidnim i drugim područjima, a kojima je cilj sprječavanje i/ili ublažavanje degradacije zemljišta, obnavljanje djelomično degradiranih zemljišta, melioracija zemljišta zahvaćenih dezertifikacijom, cjelovito rješenje pitanja suša i dr.

Neutralna degradiranost zemljišta (engl. LDN) je stanje obnovljenosti zemljišta i njegovo zadržavanje, koje se želi postići i uspostaviti kod svih stranaka konvencije, a ujedno je ugrađeno i u ciljeve održivog razvoja – SDG 15., konkretnije cilj 15.3. – „Do 2030. suzbijati dezertifikaciju, obnavljati degradirano zemljište i tlo, uključujući i zemljište zahvaćeno dezertifikacijom, sušom i poplavama i nastojati postići svijet koji bi bio bez degradacija zemljišta“.

Od 2. do 13. rujna 2019. održana je redovna 14. konferencija stranaka (COP) UNCCD. Tema ovogodišnjeg COP-a bila je *“Obnovite zemljište, održite budućnost”* (*“Restore land, sustain future”*). Predstavnici hrvatske

Slika 1: Hrvatski predstavnici na konferenciji (s lijeva na desno): Ksenija Cindrić Kalin, Danijel Jug i Marija Vihovanec

Slika 2: Izvršni tajnik UNCCD-a Ibrahim Thiaw (izvor: <https://www.flickr.com/photos/94683648@N07/albums/72157710720589351/with/48687144283/>)

delegacije (slika 1) na ovogodišnjem COP-u bili su: Marija Vihovanec Sabo (Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, MZOE), Danijel Jug (Fakultet agrobiotehničkih znanosti u Osijeku) i Ksenija Cindrić Kalin (Državni hidrometeorološki zavod, DHMZ) (slika 1). Uz Andreju Steinberger (MZOE), četveročlani će tim aktivno sudjelovati u vođenju sastanaka Radne skupine za okolišna pitanja (eng. Working Party on Environmental Issues - WPIE) po pitanju dezertifikacije tijekom predsjedanja Hrvatske Vijećem Europske unije u prvoj polovini 2020. godine.

Na 14. sjednici COP-a za predsjednika je izabran Pakash Javadekar, ministar okoliša, šumarstva i klimatskih promjena Republike Indije. Jedna od njegovih poruka na otvorenju glasila je: "Ako je čovjekova aktivnost prouzrokovala štete, degradaciju zemljišta i klimatske promjene, onda čovjek može razviti i tehnologiju za obnavljanje zemljišta i ekosustava". Skupu se obratio izvršni tajnik UNCCD-a, Ibrahim Thiaw (slika 2) koji je također istaknuo kako čovjek treba biti u središtu aktivnosti obnavljanja zemljišta, djeca, žene i zdravlje ljudi trebaju biti na prvom mjestu te kako moramo ponuditi zelena rješenja za promjene. Službene su izjave drugih govornika bile u istom duhu.

U okviru Konvencije djeluju dva pomoćna tijela - *Povjerenstvo za znanost i tehnologiju* (eng.

Committee on Science and Technology, CST) čija je uloga informiranje i savjetovanje glede znanstvenih i tehnoloških pitanja u vezi suzbijanja dezertifikacije, degradacije zemljišta i suše te *Povjerenstvo za praćenje provedbe Konvencije* (eng. *Committee for the Review of the implementation of the Convention, CRIC*). Sastanci tih povjerenstava također se održavaju tijekom COP-a (ove je godine održan 14. sastanak CST-a i 18. sastanak CRIC-a na kojima se raspravljaju i usvajaju odgovarajući dokumenti (prethodno pripremljeni od pripadnih Ureda povjerenstava i javno su dostupni na web stranici).

Pored redovnih zasjedanja tijela Konvencije, tijekom COP-a su održani i sastanci predstavnika visoke razine (eng. *High Level Segment*). Svečana ceremonija otvorenja tog specijalnog dijela COP-a održana je 9. rujna pod vodstvom premijera Indije Narendra Modi i bila je otvorena za sve sudionike, a potom su održana tri okrugla stola s različitim temama na kojima su sudjelovali visoki dužnosnici pojedinih zemalja.

Zanimljivi su bili i posebni interaktivni dijalozni na kojima se raspravljalo o dodatnim mogućnostima djelovanja na smanjenje degradacije zemljišta na primjerima 'običnog' čovjeka. Na primjer, na dijalogu s temom "*Value based approach to land stewardship*" pozvani su izlagači bili Sadhguru (indijski mislilac), zatim poznati afrički pjevač Babaa Mal te aktivistica iz

Čada Hindou Omaru Ibrahim koji su iznijeli svoja, vrlo poticajna, razmišljanja i djelovanja.

Usvojena je službena objava pod nazivom "The New Delhi Declaration: Investing in Land and Unlocking Opportunities" kojom se izražavaju obaveze stranaka Konvencije glede različitih tema, s posebnim naglaskom na ravnopravnost spolova i zdravlje, obnavljanje ekosustava, oporavak degradiranog zemljišta i dr.

Hrvatska delegacija sudjelovala je i na posebnim regionalnim sastancima vezanim uz pojedine priloge Konvencije. Hrvatska pripada regionalnom provedbenom prilogu IV kojim se osiguravaju smjernice i mjere potrebne za učinkovitu provedbu Konvencije u pripadnim strankama – pogodnim zemljama regije sjevernog Sredozemlja. Na sastancima su se raspravljale mogućnosti zajedničkih regionalnih aktivnosti i potencijalnih prijava za projekte.

Tijekom dvotjednog održavanja COP-a svakodnevno su se provodili koordinacijski sastanci zemalja EU na razini WPIEI, kako bi se usuglasila EU stajališta po različitim pitanjima (suša, ravnopravnost spolova, migracije, pješčane oluje, prava nad zemljištem i dr.), oko kojih se dodatno raspravlja na posebnim sastancima na kojima se pripremaju tekstovi odluka COP-a.

Ovaj COP je obilježila tema suša pa se tako na primjer u dokumentu Policy Advocacy on Drought potiče stranke Konvencije da koriste nove tehnološke pristupe za održivo zemljište i upravljanje vodama, agro-ekološke pristupe, obnavljanje ekosustava i upravljanje slivovima kako bi se uputilo na sušu i povećala otpornost ekosustava i ostalih zajednica na ekstremne vremenske prilike.

Paralelno s održavanjem službenih sastanaka COP-a provodio se i velik broj popratnih događanja na kojima su predstavljene razne inicijative, aktivnosti, projekti, publikacije i sl. koji se mogu povezati sa sušom, degradacijom zemljišta i dezertifikacijom. Poseban se segment odnosio na povezivanje tri Rio konvencije (Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o klimatskim

promjenama – UNFCCC, UNCCD i Konvencija o biološkoj raznolikosti – UNCBD), tako da je održan velik broj zanimljivih panel diskusija, okruglih stolova i predavanja u nastojanju promicanja i međusobnog jačanja odnosa te tri konvencije i izbjegavanja dvostrukog djelovanja. Naime, glavni pokretači degradacije zemljišta su deforestacija, erozija tla, klimatske promjene, prenamjena staništa, neuređeno navodnjavanje i dr., tako da je važno tražiti zajedničke mehanizme za suzbijanje svih negativnih posljedica. Degradacija zemljišta i sjeća šuma uzrokuju petinu emisija stakleničkih plinova, ali pružaju i velik potencijal za sekvestraciju ugljika. Tijekom Dana posvećenog znanosti (Science day), održanog 5. rujna, predstavljen je poseban izvještaj IPCC-a "Climate Change and Land: an IPCC special report on climate change, desertification, land degradation, sustainable land management, food security, and greenhouse gas fluxes in terrestrial ecosystems" koji se može pronaći na sljedećoj poveznici: IPCC.

Jedan je dan bio posvećen temi suše (Drought day) tijekom kojeg je, između ostalog, predstavljen i Drought Toolbox (drought-toolbox), alat koji se razvija u okviru Inicijative za sušu (Drought initiative) suradnjom različitih organizacija (UNCCD, WMO, FAO, UNEP-DHI, Global Water Partnership, National Drought Mitigation Center of the University of Nebraska). Alat nudi tri modula koja pokrivaju tri preporučena stupa za upravljanje sušom (1. Praćenje i rano upozorenje, 2. Procjena ranjivosti i učinaka od suše i 3. Ublažavanje, priprema i odgovor).

Općenito, velik je naglasak tijekom COP-a bio na pravima žena u okviru inicijative Gender Action Plan (GAP).

Na kraju COP-a usvojeno je 35 odluka kojima se stranke (197 zemalja) obvezuju za daljnje aktivnosti tijekom naredne dvije godine, a u svrhu postizanja ciljeva Konvencije za razdoblje 2018. – 2030. (vidi www.unccd.int) ■